

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 15.

Szenzációs politikai hírek.

— Távirati értesülések. —

A *Budapester Abendblatt* mai számában jelenti, hogy *Horánszky Nándor* december hó első felében *belügyminiszterré* fog kinevezettni.

Szilágyi Dezső kijelentette, hogy hajlandó a *Ház elnöki* tisztségét újból elvállalni, a mennyiben az elnöki állás rövid időn belül üresedésbe jön. *Perczel Dezső* a Ház jelenlegi elnöke és a Bankkegyesület igazgatósága között a tárgyalások már befejezést nyertek és a Bankkegyesület igazgatói ülésén már bejelentetett, hogy *Perczel Dezső* az elnöki állást elfogadta.

Az igazgatóság ezt örömmel vette tudomásul és elhatározta, hogy *Perczel* tetszésére bizza, vajjon rendkívüli közgyűlésben, vagy csak a legközelebbi rendes közgyűlésben akar-e belépni a bank kötelékébe.

Az esetben, hogy ha *Horánszky* belügyminiszter lesz, a *Tisza-frakció* kilép a szabadelvű pártból és Magyar Demokrata-párt név alatt új pártot alakít. Hírlik, hogy több függetlenségi képviselő is az új pártba fog lépni.

Tisza Kálmán kijelentette, hogy ő nem lép be az új pártba, hanem továbbra is a szabadelvű párt tagja marad.

Kormányválság vagy pártválság.

Budapestben most a politikai köröket teljesen a kvóta-kérdés megoldása dominálja annyira, hogy ebből kifolyó-

lag már kormány vagy pártválságról is beszélnek. Fővárosi tudósítónktól kaptuk a következő erre vonatkozó értesítést:

A miniszterelnök a végső perczen fel fogja vetni a kabinetkérdést lefelé. El fogja mondani, hogy elődje oly helyzetet teremtett a koronánál, hogy semmiféle kormány meg nem állhat, ha a magasabb kvótát keresztül nem viszi. A kormány levonja az alkotmányos konzekvenciát és megkérdi a pártot, hogy hajlandó-e vele menni vagy nem? Ha párttöbbsége úgy akarná, hogy ne legyen kvótaemelés, akkor azok, a kik nem járulnak hozzá, menjenek ki a pártból, mert nem lehet a párt tagja, a ki a kabinetkérdés felvetése daczára nem a kormány javaslatára szavaz. Széll arra számít, hogy a kormánypárt óriási többsége megszavaz neki mindent és legfeljebb 20 ember lép ki a pártból.

Mások azt mondják, hogy 50-en fognak kilépni.

A függetlenségi párt akciója a kvóta ellen.

A függetlenségi párt ma este 6 órakor értekezletet tart, a melyen a kvóta-obstrukciót fogják elhatározni.

Az aranyháboru Ausztriával.

Bécsből jelentik: Az osztrák államadósságot ellenőrző bizottság tegnap este tartott ülésén három órai tanácskozás után három szavazattal három ellen *ujra megtagadta az 59 millió arany kiszolgáltatását*. Az ülésen *Fuchs* dr. elnökölt, az előadó *Czedik* báró volt.

Az államadósságokat ellenőrző bizottságnak tegnap este *Fuchs* dr. elnöklésével tartott ülésén első sorban fölvetették azt a kérdést, vajjon az elnöknek az ügyrend értelmében joga van-e előadóként szerepelni és egyidejűleg elnökölni is. Az erről támadt vita következtében *Fuchs* dr. lemondott az előadói tisztről, mire *Czedik* bárót választották meg előadóvá. Erre az utóbbi igen beható előadói előterjesztést tett és azt indítványozta, hogy a pénzügyi kormányzatnak a 118,318,940 millió korona hátralékos országos aranyérmek kiszolgáltatására irányuló kérelmet tekintve az így igazolt sürgősséget és az erre vonatkozó császári rendelet kétségtelen jogérvényét teljesítsék. Erre igen élénk diskusszió támadt, melyben a bizottság összes tagjai részt vettek. A szavazásnál *Czedik* báró előadó indítványát csak 3 szavazat támogatta. Miután az elnök és két tag ellene szavazott, a pénzügyminiszterium követelése az államadósságokat ellenőrző bizottság ügyrendjének 6. §-a 3-ik bekezdése értelmében megtagadottnak tekintendő.

A néppárt a delegációban.

A néppárt holnap déli 1 órakor rövid értekezletet tart, a melyen megválasztják a delegáció-tagokat: gróf *Zichy* Jánost és *Szabó* Istvánt.

A képviselőház mai ülése.

Az osztrák államadósságot ellenőrző bizottság tegnap megismételte famózus határozatát és végérvényesen megtagadta az államjegyek beváltására szolgáló 59 millió forintnyi arany kiadását. E határozat után joggal azt lehetett várni, hogy a képviselőháznak ma nagy viharos ülése lesz. El lehetett várni, hogy a képviselő-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Társadalmi kötelesség.

Irta: Mendelényi Béla.

Bizvást így emlékezik meg majd néhány tuczat ujság arról a fekete szenzációról, amit ma város-szerte megdöbbenéssel tárgyal mindenki, amiről egyszer huszonegy óra tartamig szó leszen bizvást e városon kívül is, s amely szenzáció azután elmosódik idővel, szürke multtá — hogy ne leszéljünk róla; lévén mindez már elmúlt dolog. Valószínűleg akad olyan is, aki dezentálja majd a dolgot, egy névtelen levél formájában, hogy a büntető igazságszolgáltatásnak első utját így megegyengesse.

Mert kétségkívül akad majd megint újabb más, szenzációsabb szenzáció. Talán véresebb is ennél a mainál. És nincs ugyan írva sehol, de hovatovább kistül, hogy a véres krónikákban, Nagyvárad vezet, elől jár és versenyképtelenné teszi a többi jámbor kis vidéki városkákat.

Könnyebb dolog lenne pedig mindezen száraz mondások helyett bravuros párbaj-históriát írni, előkelő hányvetiséggel, némelyes frivolitással és a meglévő nyomán. Mondom, sokkal könnyebb lenne. Annál inkább, mivel soha kapósabb téma nem akad az ilyes véresnél meg azután ez kell, határozottan kell a

publikum azon részének, amelyik mindennapi eledele közé számítja a — dobostortát.

De ime, hogy az élet nem csak témát adott, hanem kegyetlen virtuozitással ki is dolgozta azt, ugyan mit gagyognék én kődös reggelről, műszeres doktorokról, felállításról és egyéb gyatraságokról.

Tessék a keserű valóság: — felek az első összacsapás után sebet kaptak. Az egyik vékonyán, a másik nyakán.

Igy. Igy csinálta ezuttal az élet, ez a kegyetlen vaskezü rendező, aki nem keres sem formát, sem törvényt, sem tetszést, de csinál szituációkat és rettenetes meglepetéseket.

Ne higgyék azonban, hogy az ilyenféle rendezés — talán szinpadai kellékek híján — kevésbé sikerült és hatásos.

Ó! nem. Az áldozat dőlözeg fiatal katona művelt tiszt; dédelgetett testvére valamennyi bajtársának, fényes karriér előtt áll; és ennyi személyes szépség mellett szemefénye öreg szüleinek és a szive sem szabad, mert hiszen van már olyan valakije, aki megérti szívének minden dobbanását.

A másik — valljuk csak be — áldozat ugyan-csak fiatal uri fiú; tanulmányai befejezte előtt áll, személyes tulajdonságai és munkássága révén szép jövő vár rá, nevezetesen az öntudatos boldog élet.

Hogy azután micsoda módon lehetséges a kiengesztelődés, ennyi kegyetlenül keserű igazságtalanságok közepette, azzal az élet nem tö-

rődik. Nem köti őt a drámai igazságszolgáltatás; vagy ha úgy tetszik: az ő funkciója maga az igazság, csak hogy mi — gyarló és nagyképű emberek — buvunk ez elől, keresvén mást, tetszetősebbet: a hazugságokat.

Mert milyen jóleső valami lenne mindnyájunkra, ha sok ilyen fekete históriát el tudnánk számolni a rossz álmok rovata terhére.

Nevezetes dolog, hogy a lobbanékony vér mindig ott kísért az ilyes fekete históriák mögött s ha azután a lobbanékony vér csendesre válik, ime fázósan megborzong önön vadsága miatt.

Majd ott, esetleg a koporsónál, vajjon nem a legkegyetlenebb módon hivalkodik-e a cifra valóság, önön vadságunkról szóló szomorú nóta? És ott, a koporsó körül vajjon hány megdöbbenet lélek fog szorongva arra gondolni: Ez rém; fussunk előre. És az áldozat utolsó utja után hányan mondják majd: Elég volt, nem szabad többé!

Lássák, erős a gyanum, hogy kevesen töprenkednek majd ezen. Még kevesebben lesznek olyanok, akik valamiféle állást is foglalnak majd pro, vagy kontra. És — sajnos, de legkevesebben lesznek, akik hangos, de jó hangos szóval ki merjék mondani: gyávák vagyunk, mert ime itt tekereg rajtunk az undok kigyó s nem merjük szétzuzni a fejét, mert harapásától félünk.

Minden újítás rombolás is; mert hiszen csak romokon épülhet fel az új korok csarnoka;

selőket pártkülönbség nélkül izgalomba fogja ez a határozat, mely egyértelmű azzal, hogy Ausztria megtagadja a bankkegyezményre és a valutarendezésre vonatkozó összes megállapodások végrehajtását és lehetetlenné teszi a kiegyezési törvények életbeléptetését. A napirend előtti felszólalások és sürgős interpellációk egész özönét várták. A mai ülés mindössze 15 percig tartott, amelyen elfogadták harmadszori olvasásban a tegnap letárgyalt törvényjavaslatokat, vita nélkül elfogadták a zárszámadási bizottság három póthiteles jelentését. Interpelláció is volt egy. Buzáth Ferencz interpellált a pestis veszedelem ügyében kapcsolatban az oroszországi zsidók bevándorlásával. A legközelebbi ülés szombaton lesz, amelyben a pénzügyminiszter válaszol Ugron tegnapi interpellációjára.

Minisztertanács.

Ma délelőtt 11 órakor a képviselőházban minisztertanács volt, a melyen az összes miniszterek, valamint *Taskovich* államtitkár is jelen volt és hosszús beható tanácskozásban elhatározták, hogy milyen állást fognak elfoglalni a délutáni közös miniszteri tanácskozáson a költségvetés, a delegáció és egyéb folyó ügyek kérdésében.

Osztrák miniszterek Budapesten.

Clary gróf, az osztrák minisztertanács elnöke és *Kniaziolucki* lovag, a pénzügyminiszterium vezetője ma déli 1 órakor Budapestre érkeztek. Két órakor már részt fognak venni a király elnöklété alatt tartandó tanácskozásban.

A boerek országa.

Transzválnak hivatalos neve: *South African Republic* (Délafrikai köztársaság). Területe 330 ezer km., tehát valamivel nagyobb, mint Magyarország. Lakosainak száma 8—900 ezer; ezekből 130 ezer ember, mert hiszen a boerek a többi csak *Schepel* (Geschöpf) vagyis teremtmény azaz néger. Az éghajlat meleg, de nem rekkenő; járványos betegségek csak helyenként fordulnak elő az esők időszakában. A tél (ápril—aug.) száraz, nyáron (szept.—márc.) sok az eső. Az európai gabona megterem, de díszlenek a forró

égőv növényei is. A népnek főfoglalkozása a baromtenyésztés; a legkisebb gazdának is van 1000 birkája, 100 darab szarvasmarhája.

Ásványok: a vas, réz, ólom, ezüst, leginkább pedig az arany. Egy német utazó akadt először *aranyleletre Saté*, azután *Leydenburg* vidékén (1861—70). A Sárkány-hegységnek egyik nyújtványában 1887 körül fődöztek föl gazdag arany-ereket. Ezek a bányák 1894-ben 100 millió forint értékben szolgáltatnak aranyat.

Közbe kell itt szólnunk az arany-termelés módját. Nagyon téved, a ki azt képzei, hogy Transzválnban az arany a földön hentereg vagy a folyók fővénnyében rakáson hever. Így össze tudták volna szedni a boerek is és nem törték volna, hogy idegenek toladokjanak be a »szabad« földre. Van arany Transzválnban, de hozzá csak rendszeres bányászattal lehet jutni; ehhez pedig a boereknek nincs sem tudományuk, sem pénzük. Kénytelenek voltak tehát megnyitni a »szabad« földet idegenek előtt, akik hoznak magukkal pénzt és van tudományuk.

Az aranyat rejtő területet a boerek államvagyonnak nyilvánították; ha esetleg valamely néger törzsé volt a föld, elkergették a népet vagy kibecsülték a tulajdonost. A területet aztán apró részekre osztva, bérbe adták az aranykeresőknek. Álljon itt egy példa. A francia *Robert Ágoston* 1888-ban megállapította, hogy a Szilati folyó mentén húzódó *Murchison* hegyben vannak arany-erek; a transzváli kormány rögtön lefoglalt 40 km. hosszút 6—8 km. széles területet és fölaprózta 130 m., hosszú, 50 mt. széles darabokra; aki itt aranyat akar ásni, egy ilyen darabért fizet hónaponta 3 forint bért. Tehát Transzvál ebből az egy lehelhelyből évenként 160 ezer forint jövedelmet húz.

Transzvál hegyeiben az arany kvarcz vagyis kovában fordul elő. Hogy az anyaghoz hozzá lehessen férni, leásnak mélyre, a tárnákat pedig alagutakkal kötik össze. A követ dinamittal repesztik. Földolgozásra csak az az anyag érdemes, melyből 1000 kg. 10—15 gr. aranyat szolgáltat. A felszínre emelt követ elaprózzák olyan hengerekkel, minőkkel a *Macadam*-utat török. A tört anyagot feltöltik garatokra, melyekből egyenletesen hull le nagy fatömbökhöz erősített vas mozsarakba. Minden mozsárnak 5—8 kg. nehéz vas törője van; a törőket a mozsarak fölött vízszintesen forgó tengelynek küllői emelik föl és ejtik le. Egy sorban álló 10—200 mozsárnak a neve: ütég. Egy egy mozsár az anyag keménysége szerint 20—40 ezer kg. követ zuz össze naponként. A mozsárnak egyik oldala rácsos a pornak el-távolítása végett. Ahhoz azonban víz is kell,

hogy a por kijusson a mozsárból; ennél fogva állandóan erős sugár lövel a mozsárba és viszi a port magával a mozsár alatt rézsut álló asztalra, mely réz lappal van bevonva. Előzetesen vékony réteg higánnyal vonják be a réz lapot, mert a higánnyal az a tulajdonsága, hogy vegyül az arannyal. Ami arany tehát van a porban, azt a higany megköti. Ha a réz lapon levő higany telítve van arannyal, lesöprik és 350 fok meleg által elpárologtatják a higanyt, a tiszta aranyat pedig összeszedik. Az elpárologott higany lehűlés által ismét szilárd testté változik és újból használható.

Ebből látható, hogy nagy befektetést igényel az arany-termelés. Alig fordul elő eset, hogy egyes vállalkozók rendelkezék annyi pénzzel; részvény-társaságok vették tehát munkába az arany-telet. Leginkább angol pénz van befektetve Transzvál bányáiban.

Az idegenek oly nagy számmal mentek Transzválnba, hogy lakatlan helyeken máról holnapra népes városok keletkeztek. Vasutak épültek, országutak nyíltak meg, az állam zöldre vergődött, a boerek megfoltasodtak. E föllendüléshez a boerek nem járultak semmivel: mindent idegen ész és pénz teremtett meg.

E kitérés után forduljunk ismét Transzvál ismertetéséhez.

Az államnak oszlopos tisztviselői: a 6 évre választott elnök, alelnök, államtitkár és a háboru idején 25 ezer boer polgárból álló haderőnek parancsnoka.

A törvényhozás a *»Volkszrad«* (Volksrat) vagyis népgyűlés kezében van; ez a népgyűlés 24 tagból áll, de be csak olyan választó polgár juthat, aki az országban született vagy 1876 óta honos; van második *»Volkszrad«* is, mely 24 tagból áll és amelybe 4 év óta honos polgár is beválasztható. De ez a két testület nem képez alsó- és felsőházat, hanem olyanféle viszonyban állanak egymással, mint p. o. nálunk a törvényhozás és a törvényhatóság. Még nagyobb a megszorítás a hivatalképesség tekintetében, mert *zsidó és kath. polgár nem lehet tisztviselő*. Azok a boerek, akiknek szabadságszeretétét magyar nyelven is elzengte egy munka*, még 1893-ban is azt indítványozták a *»Volkszrad«*-ban, hogy a kath. lakosokat ki kell kergetni; egy boer lap pedig azt követelte, hogy a kath. embert pénzbüntetéssel kell kényszeríteni, hogy kálvinistává legyen; erre a *»bölc«* *Krüger* elnök az ap. praefektusnak azt jegyezte meg, hogy a katolikusok megtérésének ideje még nem jött el.

* *Szabad földön*. Scipio Rudolf németjéből fordította az esztergomi növ. papság egyh. irod. iskolája. Esztergom. 1892.

minden újítás kérelmetlenül megköveteli a maga vagyoni, dologi és emberi áldozatát. De akkor legalább új lesz valami; jobb, rosszabb-e, mellesleg; de nekünk jobban megfelelő, de óhajtott.

És ime, a gálans mézszárszék, a párbajmánia, minél több áldozatot fal föl, annál jobban gyökeret ver. Miben haladtunk, mennyire újultunk és miben lettünk jobbak, tökéletesebbek a párbajnak nevezett vérontás csunya mesterségében?

Mindenben hajlandóak vagyunk kételkedni, mindenben óvakodunk, hogy meggyőződésünket ezért, vagy amazért kockáztassuk, mindenben frivolok vagyunk csak ebben a keserves kérdésben nem. A fakir, a láma, a dervis, az eszkimó és a többi alacsony eszméletű tökéletlen, badar dolgokban győtrődik, önmagát forgatja ki emberi mivoltából és üldözött vaddá teszi; de hisz mindabban, erős hittel, amiben megtévelyedett. De ki az közülünk, aki a ma, ebben a mában komolyan hisz a páros viaskodás purifikáló mivoltában? Ki az, aki meggyőződésével összeférhetetlennek tartaná, ha nem állna ki éles vassakkal, vagy golyóra tömködött fegyverekkel embertársát gyilkolni?

És lám, mégis ez az egyetlen dolog, ahol nagyképszerűsödünk, erőlködve erőlködünk és őrizkeünk minden frivolitástól, mert itt olyan dolgról van szó, amit nem lehet negligálni, mert hiszen senki sem meri negligálni.

Mert a gondolkodó ember legalább számot vet tetteivel s ha indulatra lobban, zöldsége-

ket követ el, ime, aluszik reá egyet és beismeri némi röstelkedések kapcsán, hogy: de bizony nem lehet olyan dolog, a miért két ember — már mint a szenvedélyektől ment elmék — egymás nyakának fogja a kését.

Ki meri ezt vitatni, avagy tagadni?

Hanem mindég arra való a formák, hogy színt adjanak annak, ami szintelen, szárnyat a röptelennek és módokat a habozónak.

A formák pedig ezuttal segédeknek mondatnak. Döntenek, befolyanak és őrt állanak. Ám őrt áll — a humanizmus nevében két orvos is.

Csak az a riasztó fordulat azután, mikor ennyi — óh annyiszor, szinte az elcsépelésig megénekelte — formulák közepette sirba feketnek egy fiatal életet, virágjában.

En azt gondolom, nem vagyunk még emberek, nem lehetünk még azok, mikor ilyesmit diskkrét komolysággal és kötelességszerűen összetett kezekkel nézünk.

A törvény betűje üres; olyan gummi, amely nyújtható is, megfordítható, meg alakítható. A személyt érintő érvek süket fülekre tatálnak mindenha. Az egyház átka fanatikusokat ér, akik lábball tiporják a legelső törvényt: a szeretetre tanító törvényt. Mind, de mind nem orvosság ez. Magunk, otthon, utcán, korcsnában, kávéházban, de mindég és mindenütt magunk legyünk azok, akik kockázásainkat — ha már magunk nem tudunk napirendre térni felette — mások elbírálására bizzuk, de ne

azzal a kikötéssel: hanem aztán kést adjatok a kezembe, hadd férjek a véréhez!

Az az önkénytelen riadtság, ami minden művelt és műveletlen emberben felébred a gyilkosság hallatára, ne aludják el azon biztató szóra: hja, páros viaskodás volt.

És végezetül szeretném a kalapotat levenni egyszer már olyan segédek előtt is, akik a kardok meg a doktorok beszerzésén kívül tökéletes tárgyilagos módon akként igyekeztek hatni feleikre, hogy azok békejobbot is nyújthatnak ám egymásnak.

Csodába illő módon kultur államnak mondanám édes hazánkat, ha az emberek annyi meggyőző őszinteséggel térnének ki a párbajsegédi megbízatás elől, mint, teszem fel, 200 forintos bizalmi kölcsön megadása elől.

Ám nagy baj az, hogy a mi közfelfogásunk azt mondja:

1. Bajba jutott embertársainkon nem épen mi vagyunk hivatva segíteni. — ellenben

2. mi lenne szegény felebarátunkból, ha bandázs nélkül lovassági kardot nem adnánk a kezébe? Isten őrizze!, hogy ilyesmi elől kitérjünk!

Kell, okvetlenül kell, hogy egy jobb és tökéletesebb élet létezzék, mint a miénk; mert rettenetes még gondolatnak is, hogy ilyen gyarlóságokból ne tisztább élet következzen, olyan, ahol nem magánosok ritka lelki kincse, hanem mindeneket átható, életető elementum a szeretet, — föltételek és párbaj-kodex nélkül.

Védekezés a pestis ellen.

A m. kir. belügyminiszter a Triesztben fellépett valamint az Indiába dúló pestis miatt szükségesnek látta a pestis ismeretét és az el-
lene való védekezést népszerű röpiratok alak-
jában terjeszteni. Egyik ilyen röpirat szövege
a következő:

1. A pestis ragadós betegség, mely az által
támad, hogy egy bizonyos betegséget okozó csira
(a pestis bacillus) bejut az emberi testbe.

2. A pestis lázas betegség, melynél a láz
vagy hirtelen, vagy rövid ideig tartó általános
rosszullét után lép fel és mely a megbetegülés
3—5-ik napján legtöbbször halállal végződik, a
belőle felgyógyultaknál pedig különféle enyhébb,
vagy súlyosabb utóbajokat hagy maga után. Pestis
betegéknél szembeszökő az érverés nagy szaporas-
ága, a verőerek feszülésének elernyedése, mire
csakhamar nagyfokú gyengeség és részvéltenség
következik. A pestis betegségnek a fertőzés helye
és mérve szerint, többféle alakja van. Leggyakoribb
a mirigyos pestis, melynél jellemző a czombhajlás-
ban, a hónaljban vagy a nyakon levő egy vagy
több nyirok-mirigy fájdalmas megduzzadása. Ennél
az alaknál a betegség tetőfokát legtöbbször már az
első napon eléri.

A betegség további lefolyásában rendszerint
vérkiömlések mutatkoznak a nyálkahártyákban
(vérizelés, fekete-barna anyagok kiürülése, hányás
és székletét utján), ritkábban a bőrben. Ha a be-
teg a betegség első napjain meg nem hal, akkor a
mirigydagányt elgennyesedhetik vagy el is oszolhat.
— A pestis betegség másik alakjánál a bőrön
valahol hólyagocskák támad, melyből néha tenyérszerű
nagy méretű szövetpusztulásra vezető fekély, a pestis
fekély fejlődik. A betegség lefolyása ennél az alak-
nál valamivel enyhébb, mint a mirigyos pestis-
nél. A tüdő pestis époly alakban jelentkezik, mint
valamely hirtelen kezdődő tüdőgyulladás; — ez az
alak majdnem kivétel nélkül halálos. Az ily bete-
gek köpetjében számtalan pestis bacillus van. Oly
egyének, a kik a tüdő idült betegségeiben, külön-
ösen tüdővérszben szenvednek, kiválólag hajlamosi-
tottak a pestis betegség ezen alakjára.

A tüdőbe helyezkedett betegség a tüdőszövet
elpusztulására, nagyfokú tüdővérszre és végül üsz-
kösödésre vezet. (Ezt nevezték a középkorban »fe-
kete halálnak.«)

Némely kutatók a pestis betegségnek egy ne-
gyedik alakját, hál pestist is észlelték; ugy mond-
ják, hogy ennél fekélyesedés támad a gyomor és
a belek nyálkahártyáján és hogy a betegség ugy
jelenik meg, mint valamely súlyos hasi hagymáz.

A betegség mindezen alakjainak amugy is
rosszindulatu volta, már kezdetben is nagyban fo-
kozódhatik a fertőzésnek az egész szervezetre való
kiterjedése által, ugy, hogy általános vérmérgezés
(sepsis) jelenségei között már néhány óra múlva
bekövetkezik a halál.

A felsorolt súlyos alakokon kívül vannak a
pestis betegségnek — ha ritkán is — könnyű alak-
jai, melyek alig észrevehető általános és helybeli
tünetekkel jelentkeznek és rendszerint kedvezően
folyanak le.

3. A pestis betegséget okozó fertőző anyag a
vérben, a nyirokmirigyek nedvében és szövetében,
a pestises hólyagcsában és fekélyben, — tüdő pes-
tisnél a nyáljában és köpetben van, ritkábban a be-
tegek vizeletében és belülrőlükében; — ezekből át-
vihető más személyekre, valamint némely állatokra,
mint patkányokra, egerekre és eljuthat különféle tár-
gyakra, a melyekkel azután el is hurcolható. Ily
tárgyak pl. a ruházat, ágynemű, rongyok, gyapju,
szőnyegek, szőrök és haj, nyers bőrök s hasonlók;
— sőt étel és italneműek is közvetítik itt-ott a fer-
tőzést.

4. A fertőző anyag leggyakrabban ugy jut az
emberbe és az iránta fogékony állatokba, hogy va-
lamely észre nem vett, vagy figyelemre sem méltá-
tott kis borszerűlésen, például szuráson, karczolás-
on, lehorzsoláson át vagy pestis beteg emberről vagy
állatról származó rovarok csipése utján kerül a ke-
ringő vérbe; — de ugyis átvihető a fertőző anyag,
ha porral belélegzi avagy étellel, itallal szájába
veszi az ember.

Tüdő pestisnél a betegnek bacillusok millióit
tartalmazó köpetje közvetíti a fertőző anyag átvit-
telét személyről-személyre.

5. Egyik helyről másikra ugy jut el a pestis:

a) ha olyanok viszik el, akik csak könnyű
pestis betegségben szenvednek vagy a kik lábba-
dozók;

b) ha pestis betegeknek kellőképpen nem fer-
tőtlenített tárgyain, ruháin, ágyneműin s egyéb hol-
miján vitetik el;

c) ha hajókon vagy egyébként szállított, vagy
önként vándorló egerek vagy patkányok viszik el
magukkal; sőt az ily állatokon tartózkodó parazita
rovarok, vagy egerek, patkányok ürülékei, esetleg
holttestjei is közvetítik a betegség tova hurcolását.

Véres kardpárbaj.

Tegnap számunkban megemlékeztünk arról
a véres kimenetelű párviadalról, mely a várost
futótüzként járta be s titokzatos jellegénél fogva
temérdek sok kombinációkra és találgatásokra
adott okot.

A párbajesetről egyik hír a másikat üzte,
egyik az illető honvédhadnagyok a kapott se-
besülés következtében bekövetkezett haláláról
beszél, az esti órákban azonban már határo-
zottan kezdtek czáfolgatni a halálhírt és az
egész párbajügyet sokkal kisebb méretűnek
tüntették föl illetékes helyekről, mint a hogy
az hírelt.

Igy majdnem minden órának meg volt a
maga szenzációja.

Az esti órákban némi világot vetett a
dologba magának a rendőrfőkapitánynak nyi-
latkozata, a ki kijelentette, hogy a párbaj-
esetről biztos tudomása van, a megindított
nyomozás oda vezetett, hogy a párviadal a
Felice-fürdőben ment végbe, a mely terület
pedig már nem tartozik az ő joghatósága alá.

Ugyszintén a helybeli honvédtisztikar több
tagja felkérte lapunk szerkesztőségét annak
kijelentésére, hogy a helybeli honvéd tisztikar
tagjai közül egyik sem szerepelt e párviadalnál
mint viaskodó fél. Az *Sz. J.* betűvel való jel-
zés ugyanis sok kellőmetlen találgatásra adott
alkalmat.

Kaptunk híreket, melyek az illető tiszt ha-
lálát, kórházba szállítását stb. hirdették a hely
és idő pontosabbnál pontosabb megjelölésével.

A késő éjjeli órákban azonban az egyik
párbajozó fél, a *joghallgató* nyilatkozott szer-
kesztőségünkben, mely szerint a párbaj *tény-
leg megtörtént* ugyan elég nehéz, *de nem
halálos sérüléssel* s a párbaj részletéről ke-
ringő hírek tulzottak. Komoly oka van rá, hogy
a párbaj előzményeit ne tárgyalják s a nehéz
sebet kapott párbajozó fél valódi neve ne
jöjjön forgalomba s nekünk nincs okunk e ké-
rést megtagadni.

UJDONSAGOK.

* **Királyi audienzia.** Ő Felsége ma csü-
törtökön, november 16-án, utoljára fog ez al-
kalommal Budapesten legfelső kihallgatást adni.

* **Erzsébet gyászünnepély.** A nagyvárad
felső ker. tanintézet tanári kara és ifjusága
dicsőült Erzsébet királyné emlékére folyó évi
november hó 19-én d. e. 11 órakor a Keres-
kedelmi Csarnok disztermében *gyászünnepélyt*
rendez, melyre a szülőket és iskolaügy barátait
tisztelettel meghívja a tanári kar és az ifjuság.

Az ünnepély sorrendje: 1. Erzsébet királyné.
Bartha Miklós után. Szavalja: *Altnöder* László
felső oszt. tan. 2. Emlékbeszéd. Tartja dr. *Ko-
vács* S. János igazgató. 3. A király álma. Irta
Lampérth Géza. Szavalja: *Klein* Manó alsó
oszt. tan. 4. Szarka csörög a budai váron. Irta:
Mikszáth Kálmán. Felolvassa: *László* Aladár
felső oszt. tan. 5. Gyászinduló. Előadja az ifju-
sági zenekar.

* **Majláth püspök latin órája.** *Majláth*
püspök szombat óta Kolozsvártt van, a hol
reggeltől estig gyóntat, elmőköl, érdeklődik az
egyházi ügyek iránt. A püspök ma még azt is
megtette, hogy latin órát tartott a gimnázium-
ban. Megtudta ugyanis, hogy a gimnázium latin
tanára beteg, mire elment a gimnáziumba és
a beteg tanár helyett az ötödik osztályban
megtartotta a latin órát.

* **A főügyészség helyisége.** A kir. tábla
kibővítésének kérdését Nagyvárad városa ak-
ként óhajtja megoldani, hogy a mostani épület
mellé egy szárnyat építtet, a melyben a fő-
ügyészség nyer elhelyezést. *Ráloók* Zsigmond
a kir. tábla elnöke értesítette Nagyvárad vá-
rosát, hogy a kibővítésre vonatkozó terveket
az igazságügyminiszter elfogadta. Felszólítja
azonban a várost, hogy az építkezést vagy még
ez évben, vagy legkésőbb a jövő tavasszal
megkezdjék.

* **Ő Felsége a szegényeknek.** Ő Felsége
a budapesti szegények és szűkölködők részére
négyezer forintot, a gödöllői szegények és szű-
kölködők részére pedig *háromszáz forintot* ado-
mányozott magánpénztárából.

* **Nem teljesíthető kérelem.** Dr. *Döry*
Ferencz törvényhatósági biz. tag már korábban
azon kérelemmel lépett fel, hogy az u. n. Ga-
rasos-hidon a Nagypiaczon levő reál-, keres-
kedelmi- és polgári iskolák Olasziban lakó nő-
vendékei ingyen járhassanak át az iskolákba.
A badvánnyal tegnap foglalkozott a városi
tanács s a kérelmet nem tartotta teljesíthető-
nek és pedig több fontos okból. Ugyanis a
hid jelenleg bérletbe van kiadva s ha szerző-
dést teljesen felbontanák, a kárpótláson kívül
még elesnének a bérösszegetől, a mi az utadó
emelését kívánná, pedig tudvalevőleg ez már
Nagyváradon a törvény által megengedett
maximális 10%-ban van kivetve. A bér leszá-
lításának kérdése szintén kivihetetlen.

* **A Városliget utja.** A Városligetbe ve-
zető ut céljaira Nagyvárad város megveszi,
illetve kisajátítja a kivített gátló épületeket s
ezek között a Nurizsán-féle házat és telket,
a melynek épületét és udvarát óvoda célra
használja fel. Elkerül továbbá a város tulajdo-
nában levő várnáz is. A tanács felhívta a vá-
rosi mérnöki hivatalt, hogy a Nurizsán-féle
telek rendezéséről tervet készítsen s a nagyon
is mély helyre hordassa a Bazar-szorosnál elő-
forduló házbontásoktól kikerülő törmelékeket.

* **A színház díszletei.** *Molnár* Árpád hir-
neves fővárosi díszletfestő tegnap városunkba
érkezett. Pályázik a színház díszleteinek meg-
festésére és e célból a napokban mintegy 200
darab díszlet vázlatot állít ki, hogy a nagyvá-
radi közönség képességeit megismerhesse. E
kiállítás tárgyai között legérdekesebb a nagy
dísz előfüggöny vázlata, mely a nagyvárad
motivumokkal készült és pompás színezetű. A
kiállítás elé Nagyvárad művészeti körei nagy
érdeklődéssel néznek. Az illető festőművész
meghívók utján fogja értesíteni az érdeklődő-
ket a kiállítás megnyitásáról. A kiállítás min-
denki által megtekinthető lesz minden belépti-
díj nélkül.

* **Óvoda államosítása.** A kispereczes-
utcai óvodát Nagyvárad városától újévkor
átveszi az állam. Az eddigi helyiségeket azon-
ban a jelenlegi tulajdonosoknak át kell ala-
kitani a miniszteri rendeletekben megállapított
tervhez képest. A munkálatokkal Flanta és
Madarász már közelebb készen lesznek. Egy
modern óvodát nyer ezáltal a környék la-
kossága.

* **Egy ifju temetése.** Egész élete alig 27 év s már letörve, ott pihen az anyaföldben. — Élete becsületes törekvés volt a jólétre s munkás életétől fiatalon fösztotta meg a halál rideg keze. Tegnap délután temették az oly korán elhunyt *Sarkady* Bélát, lapunk volt korrektorát, nagy és őszinte részvét mellett. A temetésen testületileg jelent meg, *Pálfi* Béla igazgatóval a nagyváradai katolikus legényegylet, továbbá a nagyváradai nyomdászok. A koporsót elborították a szebbnél szebb koszoruk. A gyászszertartást *Fák* Emil káplán tartotta. A halottas menetet a tűzoltó zenekar nyitotta meg, gyászindulókat adva elő. A sirnál a kath. legényegylet nevében *Pálfi* Béla igazgató, főreáliskolai hittanár remek gyászbeszédet mondott, a melyben elbucsuzott az egylet nevében, annak buzgó tagjától. Megható beszédében méltatta a munkát, annak becsét s az olá ifjan elhunyt életét. A szép bucsuszóknak igaz könnyeket csalt a résztvevő közönség szemébe. Aztán letették a küült tetemeket csak emléke marad meg pályatársainál, buzdításul a becsületes munkára. A koszoru feliratok a következők voltak:

Egyetlen szeretett fiának — a bánatos édesanya.

Szeretett testvéred és sógornőd — Jóska és Jolánka.

Isten veled Béluskám — Mariska.

Szeretett tagtársának — a nagyváradai kath. legényegylet.

Sarkady P. Bélának — szaktársai.

Azonkívül számos felirat nélküli koszoruk.

* **Kinevezés.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester *Palkovits* Imre háztulajdonost a városi fogyasztási adóhivatalhoz segéd-könyvelővé nevezte ki.

* **A városi színház építése.** A városi színház építésére vonatkozó szerződést a város törvényhatósága jóváhagyta. Ehhez képest a városi tanács felhívta a Rimanóczy Kálmán és társai vállalkozókat, hogy letett óvadékukat a szerződésben megállapított 30.000 frtra egészítsék ki. Együttal a karzat kibővítésére vonatkozó közgyűlési határozatot közöli a tanács a színház építésére felügyelő bizottsággal.

* **A régi járványkórház sorsa.** A katonai beszállásolás nehéz kérdésén a város azzal akart könnyíteni, hogy felajánlotta a régi járványkórházban levő barakkokat a katonák elhelyezésére. A parancsnokság azonban ezzel nem elégedett meg, hanem felszerelést is kér. A város tanácsa, igen helyesen kimondotta, hogy ennek a kívánságnak eleget nem tesz, hanem csak pusztán az épületeket hajlandó használatra átbocsájtani. Semminemű berendezésre azonban nem költ és nem vállalkozik.

* **Nagy jótékony sorsjáték a Budapesti Poliklinika javára.** A közönség elé azon ritka alkalom nyílik, hogy kicsiny összeggel áldozhat a jótékony sorsjáték oltárán, s a mellett megnyithatja önmaga előtt Fortuna istenasszony aranyával telt bőségszaruját. A Budapesti Poliklinika javára rendezett jótékony sorsjáték nemcsak arra törekszik, hogy az egylet nemes jótékony céljait szolgálja, de egyúttal a játék olyan esélyeit nyújtja a résztvevőknek, a minőhöz hasonlókat semmiféle vállalat eddig nem nyújthatott. A sorsjáték, melynek hat húzása 1900. január 4-től — márczius 6-ikáig megtörténik, — egy 100,000 koronás s 5, egyenként 20,000 koronás főnyereményt, azonfelül még nagyszámu 50,000 koronáig terjedő kisebb nyereményeket tartalmaz. A legnagyobb lehetséges nyeremény azonban 200,000 koronára rug, minthogy az összes sorsjegyek, még a már kihúzottak is résztvesznek az összes húzásokban, minek következtében ha a szerencse kedvez, meglehet útni egy sorsjeggyel mind a hat főnyereményt. A nyerő

kívánságára a nyereményeket 20% levonásával készpénzben kifizetik. A sorsjegy — mely minden rendes elárúsonál kapható, — csak 1 koronába (50 kr.) kerül.

* **Börtön helyett — a tébolydába.** Egy igen előkelő családból származott s jobb sorsra érdemes fiatal embert kísérték tegnap ide Kaposvárról, hogy elhelyezzék a biharmegyei közkórházban. Ezelőtt néhány évvel sok rendbeli büntetendő cselekményt vitt végbe, azonban nem lehetett elítélni, mert elméje nem rendes. Ezért a kórházba szállították, onnan azonban amikor bevitték megszökött. Ez a tavaszon történt. Azóta mindenfelé keresték, de hiába, míg végre most Kaposváron elfogták s ide hozták Nagyváradra. A szerencsétlen fiatal embert még a tegnapi napon beszállították a kórházba.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentéseket: Alulírottak mély fájdalommal tudatják, mint legjobb anya, anyós és nagyanya testvér, sógornő, unokahug és rokonnak özv. *Kocsis Ferencné* szül. *Zágonyi Terézia* lat. szert. püspökségi urad. erdész özvegyének hosszas és kínos szenvedés s a halotti szentségek ájtatos felvétele után, élete 61-ik évében, folyó hó 15-én d. e. fél 9 órakor bekövetkezett csendes elhunytát. A megboldogultnak drága hamvai folyó évi november hó 17-én d. e. fél 9 órakor fognak a felső kis telekutcza 483/12. sz. alatti lakásán a róm. kath. vallás szertartásai szerint beszenteltetni és a Szent László-templomban megtartandó gyászszent-mise után, az ujjvárosi központi temetőbe örök nyugalomra tétetni, mely végtisztességtelre az elhunyt rokonai és barátai tisztelettel meghivatnak. Áldás legyen a megboldogult porai felett! Nagyvárad, 1899. november hó 15. *Kocsis Ferencz*, *Kiszalák Ferenczné* szül. *Kocsis Ilona*, dr. *Kocsis Géza*, *Kocsis Jenő*, *Holnapi Béláné* szül. *Kocsis Margit*, *Kocsis Zoltán*, *Kocsis Gizella* mint gyermekei. *Züry Ilona* mint nevelt leánya. *Kocsis Ferenczné* szül. *Szauer Józsa*, *Kiszalák Ferencz*, dr. *Kocsis Gézáné* szül. *Teszling Eleonóra*, *Kocsis Jenőné* szül. *Ember Mária* mint meny, illetve vő. *Kocsis Ilonka*, *Kiszalák Sándorka*, *Kocsis Jolánka*, *Kocsis Viola*, *Kocsis Árpád*, *Holnapi Géza*, mint unokák. Özv. *Tassy Györgyné* szül. *Zágonyi Pepi* mint testvér. Dr. *Kocsis Alajos*, *Kocsis József* mint sógor. Dr. *Hegedüs Pál*, *Hegedüs Károly* mint nagybátyjai.

Alulírottak fájdalmas szívvel tudatják a legjobb férj, gyermek, testvér, sógor és rokonnak *Nagy Géza* magán hivatalnoknak folyó hó 15-én d. u. 2 órakor élete 39-ik, boldog házassága 6-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 17-én d. e. 10 órakor fog a biharmegyei közkórházban az ev. reform. egyház szertartása szerinti ima után az olasz-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtelre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyváradon, 1899. november hó 15-én. Béke poraira! Özv. *Nagy Gézáné* szül. *Hegedüs Mária*, az elhunyt neje. *Nagy Alfréd*, *Nagy Hedvig*, az elhunyt gyermekei. *Nagy Gusztáv*, nyug. főmérnök, *Nagy Gusztávné*, szül. *Szombathelyi Szidónia* az elhunyt szülei. *Nagy Dezső*, *Nagy Szidónia*, férj. *Domokos Károlyné*, az elhunyt testvérei. *Garzó Olga* férj. *Nagy Dezsóné*, az elhunyt sógornője. *Domokos Károly*, az elhunyt sógora.

* **Szeretünk és megbocsátunk.** Bánatos arcuzattal állított be a t.-füredi szolgabíróhoz *Kiss István* gazdúr.

— Instálom! Az asszony, már hogy a feleségem sorjában jöttem volna!

— Hát mi baja az asszonnyal?

— Nekem semmi, instálom! Ó csinált nekem bajt! Mert hát úgy tesszen felfogni a dolgot a főbíró, hogy Debreczenbű vettem volt el.

— Ahhoz semmi közöm! Azt beszélje: mit csinált az asszony!

— Ugy vót az könyörgöm, hogy vót egy malaczoeskám, aki megirt volna vagy negyven pengőt; kukoriczácskám, buzácskám is vót a télire, meg fehér ruhácska is volt a kaszliba.

Hát tennap — instálom — arra kerülök baza a házho', hogy az asszony elszökött, minékutána eladta vót a malaczoeskát, buzácskát, kukoriczácskát, meg fehér ruhácskát.

— No ezt értem! Hát mit akar tovább?

— Ugy sejditem, hogy Debreczenbe szökött el, mert ott lakik a lánya. Hát csak az vóna az instáncziám, hogy tesszen irni Debreczenbe a törvénybírósnak, hogy hívassák elő az asszonyt, beszéljenek a lelkére, hogy térjen vissza hozzám. Nem fogom érinteni egy ágszállal sem, csak jöjjön vissza!

A szolgabíró nézett, nézett csodálkozó szemekkel a beszélőre.

Micsoda szív, micsoda érzés az egyszerű férfi keblében! A felesége hűtlenül megszökött tőle, elpusztítja a házhoz beszerzetteket és ez a megbántott ember kész neki megbocsátani.

Jóakarattalug tilt az asztalhoz s megirta Debreczenbe a hatóságnak, hogy *Kiss István* uram elszökött hitvestársát, *Bugyi Apollációt* szerkesztessék vissza hozzá. Nem lesz semmi baj s élhetnek tovább vigan.

Mert hát szeretünk és megbocsátunk!

* **A Ház folyosójáról.** A folyosón, a teremben mindenki az osztrák-magyar aranyháborúról, az osztrák államadósságot ellenőrző bizottság esti határozatáról beszél. Minden egyéb tárgy háttérbe szorul.

Mülek Lajos megszólítja *Vészi Józsefet*, a Budapesti Napló szerkesztőjét és új kormányparti képviselőt:

— Nos, hogy érzitek magatokat az osztrák dolgokkal szemben.

Vészi ezt felelte:

— Ugy érzem magamat, mint az az ágyúércz, melyet *Fejérváry* báró a komáromiaknak küldött, hogy öntsének belőle harangot.

— Nos? Tehát hogyan?

— *Bömbölni szeretnék, de csak konganom lehet.*

Müleknek ez a válasz annyira megtetszett, hogy disztironba szedte és átnyújtotta *Vészinek*. A függetlenségi képviselő költői rögtönzése így hangzik:

Mottó: Jog, törvény, igazság,
Mig kedvező a Széll.

Bömbölésre szánták rég a komáromi érczet

És most sorsa mi lett? Kong a harang kegyesen.

* **Protestantizmus és szocziálizmus.** A *Protestáns belmiseszió-egyesület* a minap ülést tartott, a melyen világi részről *Cseh Ervin* miniszter, egyházi részről pedig *Moody* András skót ref. lelkész elnököl. *Bernát István* fölolvastatott *A protestantizmus földadatai a szocziálizmussal szemben* czimen. Ráutalt arra, hogy ezen a téren a magyar protestánsok nemcsak a külföldi egyházakkal, hanem a magyar katolikusokkal szemben is mennyire elmaradtak. Pedig a szocziális tevékenység megindítását az ellentétek kiélestitése, az alsó rétegek körében mutatkozó bomlás jelei, főleg pedig az ifju bűnösök folytonos szaporodása sürgőssé teszik. Nem is várható e téren más-honnan gyökeres javulás, mint az egyházaktól, mert az állam az ő eszközeivel sem a szívet, sem a lelkiismeretet nem éri el, pedig ezek meg-nemesítéséről, fölélesztéséről van szó. Különösen súlyosan vádolja társadalmunkat az, hogy a fiatal bűnösök folytonos szaporodásának útját nem képes bevágni. A fővárosi rendőrség évről-évre panaszodik e miatt s maholnap a rágyogó főváros odajuthat, hogy a romlottságban az ifju csemeték fölülmulják az idősebb nemzedéket s a rendőrség föladatát teljesíteni képtelen lesz. A vasárnapi teljes és komolyan megtartott munkaszünet a javulás első föltétele, mert e nélkül nem jut időnk a fenköltebb föladatakra és fizikailag is előbb kimerülünk. El-sorolja aztán a teendőket a mesterinasok, iparossegédek, egyetemi ifjuság erkölcsi védelme körül, ajánlja a *Lórántffy*- és *Nagy-Pénteki-társaságok* mintájára hasonlók alapítását.

Igazságszolgáltatás.

A mócsai emberkinzás. Ma reggel a védőbeszédre került a sor. Elsőnek dr. Pollák Illés, Szabó és Molnár védője mondta el határozatos védőbeszédét. Nemcsak a vádlottokat védi — úgymond a védő — hanem Magyarországot is, amikor degredálja az Európaszerte szenzációvá nőtt ügyet. Útni Francia- és Németországban is szoktak, de spirituszzal égetni, guzsba kötni csak Ázsiában. Ha más csekélyebb büntetben találják bűnösnek vádlottakat, mérjenek szigorú büntetést rájuk. Redukálni akarja a súlyos vádak, amelyeket fogházviselt emberek élnek fantáziával kiszíneztek. Megengedi, hogy fenyegették őket felakasztással, égetéssel, koplalással s ezt ők fantáziájukkal megtörtént dolognak mondják. A guzsba kötést nem tartja kizárt dolognak. A katonaságnál ennél súlyosabb büntetések is vannak. Az ázsiai kinzás nincs bebizonyítva, felmentést kér ezen túlhajtásokba. Maradna, a súlyos testi sértés vádja, amelyet ellagadni nem lehet. De hát Schneider és Walkó csendőrök is ott voltak. A szolgabíró Schneider őrmester sugestiója alatt állott. A mindentudó Isten nevében, igazságos ítéletet kér. Utána dr. Vásárhelyi ügyvéd kezdte meg védőbeszédét. Az ítélet hirdetés csütörtökön lesz.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: Nagy Ferencz.

- 3734 Belán Flóra lopás, — helyben hagyva
 3735 Tamás Tódorné becsületsértés, — visszautasítva.
 3740 Ifj. Kis A. Ferencz halált okozó testi sértés, — helyben hagyva.
 3741 Jäger Lizi s. t. becsületsértés, — visszautasítva.
 3745 Mokán Tódor hatóság elleni erőszak, — részben megváltoztatva.
 3746 Ifj. Rajkli János szándékos emberölés, — helybenhagyva.
 3732 Stoján István s. t. lopás, orgazdaság, — részben megváltoztatva.
 3743 Laczikó János lopás, — helyben hagyva.
 3949 Dutkás Lőrincz s. t. rágalmazás és becsületsértés, — rendelet.
 3750 Demeter Lőrincz s. t. becsületsértés st b. — rendelet.
 3751 Kerezi Gábor testi sértés, — helyben hagyva.
 3752 Pintye Tógyer testi sértés, — helyben hagyva.
 3753 Szarka Flóra Lőrincz sikkasztás, — részben megváltoztatva.
 3756 Klein Ede lopás, — helyben hagyva.
 3768 Veres Dániel lopás, — megsemmisítve.

Előadó: Urbán Adolf.

- 3331 Mojsza Miklós s. t. testi sértés, — feloldva.
 3348 Javorek Rudolf testi sértés, — helyben hagyva.
 3349 Somogyi Gáspárné s. t. becsületsértés, visszautasítva.
 3350 Farkas Sándorné becsületsértés, — megváltoztatva.
 3463 Rupesó Jánosné gondatlanságból okozott testi sértés, — részben megváltoztatva.
 3509 Bakos György s. t. lopás, — helyben hagyva.
 3584 M. Tóth Lajos lopás, — részben megváltoztatva.
 3360 Popovits Demeter s. t. rágalmazás, — megsemmisítve.
 3478 Kosztán Györgyné rágalmazás, — részben megváltoztatva.
 3545 Benedek Jánosné lopás, — megváltoztatva.
 3546 P. Tóth Imre testi sértés, — részben megváltoztatva.

3547 Id. Kovács József testi sértés, — feloldva.

3552 Farkas Miklós lopás, — helyben hagyva.

Előadó: Foyvár Dénes.

- 3139 Nógrádi Dezsőné sikkasztás.
 3143 Clück József lopás.
 3144 Kim Vilma lopás.
 3145 Pap Tógyer lopás.
 3156 Veisz Mór hamispénz kiadás.
 3170 Dudás Ferencz testi sértés.
 3200 Özv. Havlin Józsefné testi sértés.
 3248 Balogh István s. t. testi sértés.
 3966 Marosán Mihály s. t. közsend elleni kihágás.
 3979 Sámuel Lipót közsend elleni kihágás.
 4039 Sarkady Lajos s. t. közsend elleni kihágás.
 4095 Farkas József anyakönyvi kihágás.
 4096 Vásári József s. t. közsend elleni kih.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Hue.

Franziából fordította — Ö.

— De én nem hallom a gép zakatolását; a kerekek sem mozognak; ni, itt az egyik el is tört... Hát a kormányos hol van? Ki vezet most bennünket?

Az atya hallgatott, majd szeméit az égbe emelve mormogá.

— A jó Isten!

Aztán hozzá tette:

— Életünk az ő kezében van!

A kis Henrik valószínűleg nem értette, mert tovább kérdezte:

— Miért van a hajó hátulja a vízben?

— Tegnap egy nagy hullám összezúzta a párkányt s a víz beömlött; de ne félj, nincs semmi veszély!

Megvigasztalva, félelem nélkül, a kis Henriknek most már nem volt más baja, mint hogy érezte, hogy rég óta nem evett.

— Atyám! Éhes vagyok.

— Várj egy kicsit, fiám.

Letette fiát a földre, kézen fogta és elvezette a nagy étterembe s ott az asztalon szétszórta, csaknem érintetlen ételekből enni adott a gyermeknek.

Henrik jó étvágygyal evett s azt akarta, hogy atyja is vele tartson. De ez visszautasította, gondolva: mit törődjék a táplálékkal pár órára, a mi még hátra van életéből. A gyermek azonban addig kérte, míg, hogy neki kedvébe járjon, némi táplálékot vett magához. Mikor Henrik jóllakott, így szólt hozzá:

— Most legjobb lesz ha lefekszel aludni.

— De én nem vagyok álmos atyám!

— Le kell feküdnöd, hiszen már késő van, s holnap...

Nem fejezte be a mondatot. Holnap... Istenem, hol lesznek ők holnap?...

A fiúcska engedelmeskedett.

Atyja elvezette a hálófülkébe, megvetette ágát, lefektette és mellette maradt kezeit a magáéban tartva.

Mikor elaludt, az atya csöndesen egy étheres üveget tartott a gyermek ajkai elé és mormogta magában:

Hadd ragadja el a halál alvás közben. Nem akarom, hogy ébren találja!

Bizonyos, hogy a gyermek nem fog egyhamar felébredni s az ember a lámpát eloltva kinyitotta kabin ajtaját, hogy majd a viz azonnal eláraszsza.

A hajó lassan, de folyton süllyed. A szerencsétlen elhagyatott számítása szerint nemsokára a víznek be kell hatolnia a hajó alsó üregébe, miben eddig az összehalmozott gyapotkőtegek megakadályozták.

— Ha ez a gát nem enged a víz nyomásának — gondolta magában — még kibírja néhány óráig, talán megérjük a reggelt, hogy utoljára lássuk a napot.

S a remény, hogy még élni fog mikor a nap fölkel, hogy még látni fogja csillogó fényét,

érezni édes melegét, egy kis bátorságot adott a hűvös, nedves, éjjeli levegőben didergő szerencsétlennek. Óvatosan odament a kéményhez, mely már vízben állott és víz színe fölött állt mintegy tízcentiméternyire egy kötelet kötött rajta, hogy észlelje a süllyedés gyorsaságát.

Egy fél óra múlva a víz elérte a kötelet.

Ennek láttára örült halálfélelem fogta el s kétségbeesésében képtelennek érezte magát a küzdelemre.

— Ha látni fogom, hogy már itt az utolsó perc, gondolá, visszamegyeki Henrikhez, melléfekszem, elaltatom magamat és az étheres üveggel s majd egymás mellett fogunk nyugodni az oceán mélyén.

De fellázította a gondolat, hogy tétlenül engedje át magát a fenyegető halálnak. Csak-hogy mit tegyen? Megakadályozhatja-e a hajó elmerülését vagy eltávozhatik-e ezen roncsról?...

Fáradtan, megtörve, láztól gyötörve ült le előbbi helyére s gondolatait rendbeszedni igyekezett. Csak arra emlékezett, hogy mikor legnagyobb volt a vihar, erős lázroham támadta meg, mely önkivületbe ejtette. Mire magához tért, kabinjában egészen sötét volt, a hullámok már nem csapkodták a hajó oldalát, a gép zaját sem hallotta többé. E nagy csendből megrémülve a fedélzetre rohant, még az öltözködéshez sem véve magának időt s itt egyszerre előtte állott a valóság egész borzalmas-ságával.

E gondolatok közben elszunnyadt. Sokáig alhatott, mert egyszerre arra ébredt fel, hogy lábai már vízben állanak.

Felriadva kabinja felé sietett.

A mint az egyik légmentesen elzárt levelező ajtó előtt elment, úgy tetszett neki, mint ha valaki szólítaná. A hang alulról jött s úgy tetszett, mintha a hajó fenékről kiabálna valaki.

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

A kvóta tárgyalások.

Bécs, nov. 15. Clary gróf, az osztrák minisztertanács elnöke és Kniazolucki lovag, a pénzügyminiszterium vezetője ma reggel Budapestre utaztak. (M. T. I)

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök a jövő hét hétfőjéig akarta a ház üléseit elnapolni, mert akorra remélte, hogy a tárgyalások eredménye felől nyilatkozhatik.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.) Az osztrák valuta bizottság határozata, még inkább a Reichsratnak Javorszky indítványára hozott határozata arra bírta a kormányt, hogy az összes kiegyezési javaslatokat 42 tagu bizottsághoz utasítsa. Ez a körülmény az egész politikai helyzetet megváltoztatja.

Készséges, hogy az egész kiegyezés Ausztriában a f. év végeig perpektuálható lesz-e, ezért kívánta Széll Kálmán miniszterelnök még a képviselőház ülését holnapra megtartatni, a midőn Lukács pénzügyminiszter azt fogja jelezni Ugron Cábornak, hogy a valutabizottság határozatát csak kellemetlen incidensnek tekintti, de egyelőre nem látja benne a viszonyosság megsértését.

A delegációk összehívása.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.) A delegációk összehívásának napját a ma tartott koronatanács f. hó 30-ára határozta el.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.) A pénzügyi bizottság ülésén *Komjáthy* Béla felszólalt, hogy addig ne tartsanak ülést, míg a kvótakérdés nincs eldöntve, mivel e nélkül úgy sem fogják tárgyalni a költségvetést. A bizottság elhatározta, hogy üléseit addigra felfüggeszti.

Egy bíróválasztás epilógusa.

Budapest, nov. 15. (Saját tud. táv.) A közigazgatási bíróság tegnap döntött az új-szent-annai véres kimenetelű bíróválasztás ügyében. Tudvalevőleg a bíróság utasította az alispánt, hogy egy minden tekintetben érdektelen embert küldjön az új vizsgálat megejtésére. Erre kiküldetett *Keresztes* Gyula főügyész. Kihallgattak 55 tanut, a kik mind igazolták az erőszakosságokat s csak kevesen vallották, hogy *Jesztli* nevet is hangoztattak, sőt igazolták, hogy beadvánnyal is kérték a szavazást. *Pánis* főszolgabíró egy hosszú védelmet adott be az alispánhoz, aki ezt az iratokkal együtt fölterjesztette a közig. bírósághoz, mely *Wekerle* Sándor dr. elnökletével, *Vasdenyei* Géza referálása mellett tegnap 10 órától délután 3-ig tárgyalta nagy vitával s végül kimondotta, hogy a választás megsemmisítettik.

Ekkor érkezett meg *Gantner* János és társai kérvénye, hogy a választás hagyassék helyben, de nem vették a kérvényt figyelembe. Érdekes, hogy ez alkalomból mintegy 40 bünyefenyítő vád alá helyezett ember ügye van most a *nagyváradi* kir. táblánál felebbezés alatt s valószínű, hogy az okozott botrányért a vád alá helyezés helyben is hagyatik, de január elsején az új rendtartás lépven életbe, mely hasonló dolgokat az esküdtszék elé utal, ez lesz *Aradon* az első esküdtszéki tárgyalás.

A Ház munkarendje.

Budapest, nov. 15. (Saj. tud. táv.) Hétfőn *Szell* miniszterelnök bemutatja a kvótabizottság jelentését, melyet először a bizottság tárgyal s csak 27-én a képviselőház.

Galliffet reformjai.

Páris, nov. 15. A *Matin* jelenti, hogy Galliffet hadügyminiszter nem fogja beérni a lovassági keretek újjászervezésével, hanem fokozatosan kiterjeszti a reformot valamennyi fegyvernemre. (M. T. I.)

A transzváli háboru.

Páris, nov. 15. A *Gaulois* jelentése szerint *Lajos Napóleon* herceg, a ki tudvalevőleg az orosz hadseregben szolgált ezredesi rangban, szabadságot kért, hogy a búrok táborában küzdhessen. A császár, meg akarván őrizni szigorú semlegességét, megtagadta a kért szabadságot.

London, nov. 15. A *Times*-nek jelenti Mafekingből október 31-iki kelettel: *Cronje* parancsnok panaszt tett a miatt, hogy a Vörös-Kereszt-egyesület zászlaját egy időben több épületen tüzték ki, hogy dinamit-aknákat raknak és hogy benschülötteket visznek harcra a fehér emberek ellen. *Baden-Powell* ezredes azt válaszolta, hogy Mafekingnek csak három Vörös-Kereszt állomása van, t. i. a kórház, a ko-

lostor és az asszonyok tábora. Mind a három állomás a városon kívül van. A dinamit-aknákra nézve arra hivatkozik, hogy a búrok maguk szolgáltattak erre preczedent. A panasz harmadik pontjára azt válaszolta az angol parancsnok, hogy a benschülöttek csak életüket és vagyonukat védik. E válasz következtében a búrok tovább is lövöldöztek a kórházra és az asszonyok táborára. Mafekingben azt hiszik, hogy a védelmet kibuzhatják a háboru befejezéséig.

Fekváros, nov. 15. A *Warleh Castle* és a *Carsibrook Castle* csapatzáltató-hajók tegnap csapatokkal ideértek.

London, nov. 15. A hadügyminisztérium képtelenségnek mondja a lapoknak azt a jelentését, hogy Krüger elnök a Pretóriában fogva tartott angol tisztek agyonlövésével fenyegetődött, ha az angolok agyonlőnék a fogvatartott búr kémet.

A dél-afrikai szolgálatra most mozgósított 5. hadosztály parancsnokává Warren Charles tábornokot nevezték ki, a kinek már vannak tapasztalatai a dél-afrikai hadviselésben. (M. T. I.)

Oroszország és Japán.

London, nov. 15. A *Times*-nek jelenti Tokióból: Az Oroszország és Japán között állítólag támadt surlódás híre alaptalan, mert a két ország között jelenleg semmiféle nemzetközi kérdés nincs függőben. Igaz ugyan, hogy nemrég némi izgatottságot keltettek bizonyos japán területvásárlások, a melyek Maszampóban (Korea) Oroszország megkerülésével jöttek létre, ezek a vásárlások azonban merőben magán természetű ügyletek voltak és a japán kormányt semmiképp sem érintették. (M. T. I.)

A pestis.

Athén, nov. 15. A *Triesz*től jelentett gyanus haláleset következtében a kivály ma dekretumot fog aláírni, amely 11 napos vesztegzárt rendel el az ázsiai tengerről érkező provenienciákra. A vesztegzárt már tegnap óta alkalmazzák. (M. T. I.)

Egy orosz szenátor megrendszabályozása.

Pétervár, nov. 15. Szakrevszki titkos tanácsost, a szenátusnak tagját, elmozdították állásáról. Hir szerint ez a megrendszabályozás Szakrevszkinek külföldi lapoknál meg nem engedett publicisztikai működésére vezetendő vissza. (M. T. I.)

Szudáni hírek.

London, nov. 15. A *Reuter*-ügynökségnek jelenti Kairóból: Arra a jelentésre, hogy a kalifa, aki nemrég Kordofánba vonult, Duel mellett a Fehér Nilus partján, Khartumtól 130 mérföldnyire dél felé táborozik, Kitchener basa péntek helyett már ma este utazott Khar-tumba.

Kairó, nov. 15. A Sziva oázisról érkezett jelentés szerint Szenusszi törzsfőnök elhagyta fővárosát, Konfra tripoliszi várost és hűveivel Szudán nyugati részébe vonult. Ez a hír a francia missziók sorsa és Szudán jövője miatt élénk érdeklődést kelt. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1899. nov. hó 14-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 6.60—7.—. Kétszeres buza 5.10—5.60. Rozs 5.——5.30. Arpa 5.——5.30. Zab 4.40—4.80. Tengeri: 3.60—4.—. Borsó 14.—. Lencse 15.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50. Burgonya 1.50. 100 kiló lángliszt 14.—, zsemlyeliszt 13.50, fehérkenyér liszt 12.50, barnakenyér liszt 11.50, széna fuvarral 1.90, szalma 45. Szalonna 50.—, 6 kiló zsúp-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. bükkfa 3.25, tölgyfa 3.—, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőső 10.70 nyers fagyú 23.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 24.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 22.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 10.—. köles 6.—. repce —.—, dió 19.—, mogyoró 16.—, aszalt szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 56, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 7, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 22, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. november 14-ről.

Egy pár első rendű jármás ökör 315—335, egy pár másodrendű jármás ökör 240—275, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—225, 1 drb fejős tehén 50—100. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 76—98. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 55—80, 1 drb. veres borju 18—18, 1 drb. fél éves borju 17—22, 1 drb egy éves borju 23—30, két éves borju 32—64, 1 drb hizott sertés 39—68, 1 pár fél éves 18—21, 1 pár egy éves sertés 30—40, 1 pár két éves serés 43—66, egy drb igás ló 50—100, 1 pár ökrbőr 18—22, 1 pár tehénbőr 13—17, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbor 6—10.

Forgalmi kimutatás 1899. évi november 14-ről. Tiszta buza körülbelül 1400 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 700 hltr, árpa 280 hltr, zab 360 hltr, tengeri 1800 hltr, burgonya 900 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 150 drb, félhizott 200, sovány 170, süldő 280, malac: 400, hizott marha 18, jármás ökör 440, fejős tehén 310, borju 290, bivaly 14, juh és kecske 240, ló 343.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 15.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	368 30
Magyar hitel	— — — — —	372 75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	320.—
Magyar jelzálog	— — — — —	183 50
Salgótarjáni	— — — — —	841.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	628.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	251.1/2
Iparbank	— — — — —	104 25
Budapest közuti	— — — — —	342 50
Kereskedelmi	— — — — —	101 50
Déli vasut	— — — — —	65 08

Határidők.

Budapest, november 15.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	— —
Buza áprilisra	— — — — —	8.07
Uj tengeri	— — — — —	4.95
Rosz okt.	— — — — —	6.55
Zab okt.	— — — — —	5.13
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	— —

Készáru 25,000 mm. változatlan.

B á c s, november 15.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	— — — — —	368 —
Magyar hitel	— — — — —	371.—
Allamvasut	— — — — —	329.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	116.50
Magyar koronajárdék	95.30
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	120.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	99.75
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	118.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	94.—
Italmérési jog megváltási kötvény	99.—

Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	94.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	—
Tiszaszábályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	138.—
Oszták járadék papírban	99.60
Oszták járadék ezüstben	99.25
Oszták járadék aranyban	117.25
Oszták korona járadék	99.75
Oszták államsorsjegyek	135.40
Oszták magyar bankrészvény	900.—
Magyar hitelbankrészvény	872.50
Oszták hitelintézeti részvény	368.50

Párisi vista	329.25
20 frankos arany (Napoleon'or)	9.57
Németbirodalmi márka	120.60
London vista	47.85
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.					Vaskóh—Belényes—Nagyvárad					Nagyvárad—Gyoma					Gyoma—Nagyvárad.					
		V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.					
Nagyvárad ind.		3 50	2 40	Vaskóh ind.		4 30	2 —	Nagyvárad ind.		5 50	2 37	Gyoma ind.		3 40	2 00					
V.-Velenceze		4 05	2 51	Lunka-Rézbánya		4 42	2 43	Ösi		6 09	2 51	Déva-Ványa		4 37	3 03					
Félix-Fürdő		4 32	3 13	Szudrics		5 09	3 12	Uj-Palota		6 24	3 05	Körös-Ladány		5 13	4 12					
Kardó		4 50	3 27	Belényes		5 37	3 52	Gyires		6 41	3 17	Szeghalom		5 40	4 23					
Magyar-Gyepes		5 50	4 17	Sonkolyos		5 58	4 15	Körösszeg		7 02	3 36	Vésztő		6 12	5 02					
Tasádfő		6 07	4 31	Belényes-Ujlak		6 10	4 27	Szakál		7 39	4 05	Kót		6 38	6 95					
Drák-Cséke		6 30	4 45	Borz		6 19	4 37	Nagy-tóti		7 55	4 21	Iráz		6 52	6 26					
Magyar-Cséke		6 50	4 57	Sólyom		6 35	4 58	Komádi		8 25	4 32	Komádi		7 10	7 59					
Dused		7 05	5 12	Gyanta		6 56	5 19	Iráz		8 42	4 49	Nagy-tóti		7 22	7 15					
Szombatság-Rogoz		7 46	5 47	Hollód		7 10	5 —	Kót		9 19	5 14	Szakál		7 48	7 42					
Hollód		7 58	5 58	Szombatság-Rogoz		7 31	6 03	Vésztő		9 44	5 32	Körösszeg		8 11	8 19					
Gyanta		8 12	6 11	Dused		7 55	6 34	Szeghalom		10 34	6 13	Gyires		8 33	8 33					
		8 38	6 36	Magyar-Cséke		8 07	6 49	Körös-Ladány		11 —	6 31	Uj-Palota		8 47	8 56					
		8 53	6 50	Drág-Cséke		8 26	7 17	Déva-Ványa		12 03	7 21	Ösi		9 03	9 19					
Belényes-Ujlak		9 05	7 01	Tasádfő		8 40	7 33	Gyoma érk.		12 45	8 06	Nagyvárad érk.		9 20	9 34					
Sonkolyos		9 18	7 13	Magyar-Gyepes		8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva					Érmihályfalva—Nagyvárad.							
Belényes		10 04	7 47	Kardó		9 27	8 31	Nagyvárad ind.		6 50	5 43	Érmihályfalva ind.		5 05	5 24					
Szudrics		10 27	8 09	Félix-Fürdő		9 40	8 45	B.-Püspöki		7 17	5 59	Érselind		5 37	6 08					
Lunka-Rézbánya		10 56	8 34	V.-Velenceze		10 01	9 09	Bihar		7 44	6 22	Szekelyhid		6 14	6 43					
Vaskóh érk.		11 12	8 49	Nagyvárad érk.		10 11	9 19	Paptamási		8 13	6 48	Nagykágya		6 27	7 03					
Szekelyhid—Margitta					Margitta—Szekelyhid					Vegyes v.					Szekelyhid					
		V. v.	Sz. v.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.			Sz. v.			V. v.				
Szekelyhid ind.		9 50	7 55	Margitta ind.		4 35	4 45	Nagyvárad ind.		6 50	5 43	Érmihályfalva ind.		5 05	5 24					
Apátkeresztur		10 46	8 41	Monos-Petri		4 46	4 56	B.-Püspöki		7 17	5 59	Érselind		5 37	6 08					
V.-Ábrány		11 03	8 55	V.-Ábrány		4 57	5 08	Bihar		7 44	6 22	Szekelyhid		6 14	6 43					
Monos-Petri		11 16	9 06	Apátkeresztur		5 13	5 26	Paptamási		8 13	6 48	Nagykágya		6 27	7 03					
Margitta érk.		11 28	9 16	Szekelyhid érk.		5 54	6 07	B.-Diószeg		8 52	7 24	Gyapoly		6 59	7 28					
Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.					Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.					Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.										
		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.			Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.			Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.		11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.		9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.		5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad		12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá		10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen		6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá		12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok		11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.		7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa		—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány		12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka		—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd		—	—	12 07	2 12	5 17			Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév		1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp		1 17	1 58	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.		6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd		1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalva		1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen		3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd		2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd		—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.		5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely		—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes		—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
Várad-Velenceze		2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors		—	—	1 28	3 25	6 56			V. v.	V. v.			V. v.
Nagyvárad érk.		2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki		—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.		8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.		2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.		2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd		9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki		—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.		2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos		9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Bors		—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze		2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi		10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-keresztes		—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely		—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi		10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
Mező-Peterd		—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd		2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-		—	—	Sáránd	6 40	2 29
B.-Ujfalva		3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd		3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.		10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp		3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév		3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
Báránd		—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka		—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.		9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 04
P.-Ladány		4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa		—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.		9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 69
Szolnok		5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá		4 16	8 37	4 53	6 31	4 00							
Nagy-Kátá		6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad		4 52	9 08	5 32	7 16	4 55							
Budapest érk.		7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.		5 55	10 08	6 59	8 33	7 04							
Nagyvárad—Szeged.					Szeged—Nagyvárad.					Nagyvárad—Arad.					Arad—Nagyvárad.					
		Sz. v.	Sz. v.	V. v.			Sz. v.	Sz. v.	V. v.			Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.			Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Nagyvárad ind.		10 20	4 30	7 00	Szeged ind.		3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.		10 20	4 30	7 00	Arad ind.		5 10	11 20	9 37	
Ösi		10 30	4 41	7 16	E.-M.-Vásárhely		4 38	11 05	7 50	Gyula		12 21	6 44	10 01	Kurtics		5 39	11 52	10 07	
Less		10 48	5 01	7 52	Oroszáza		5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba		2 23	7 18	4 32	Kétegyháza		6 14	12 31	10 54	
Gyapju		10 56	5 10	8 05	Csaba		7 00	2 33	4 50	Kétegyháza		2 54	7 45	5 03	Békes-Csaba		6 47	2 33	4 50	
Cséffa		11 05	5 19	8 29	Gyula		7 27	3 05	5 26	Kurtics		3 28	8 21	5 38	Gyula		7 27	3 05	5 26	
Szalonta		11 26	5 44	8 46	Sarkad		7 47	3 27	5 56	Arad érk.		3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.		9 32	5 30	8 31	
Kötegyán		11 46	6 05	9 15	Kötegyán		7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest.					Dobrest—Szombatság-Rogoz.					
Sarkad		11 57	6 17	9 31	Szalonta		8 23	4 10	6 47			Vegy. v.	Vegy. v.			Vegy. v.	Vegy. v.			
Gyula		12 21	6 44	10 01	Cséffa		8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.		6 08	7 55	Dobrest ind.		4 22	6 36			
Csaba		2 10	7 41	4 44	Gyapju		—	4 42	7 29	Nánhegyes		6 34	8 21	Nánhegyes		4 32	6 46			
Oroszáza		3 10	9 10	5 50	Less		9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.		6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.		4 56	7 10			
H.-M.-Vásárhely		4 00	10 02	7 00	Osí		9 21	5 19	8 16											
Szeged		4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.		9 32	5 30	8 31											

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli dőt jelentik.

A *-gal jelzették feltételes megálló helyek.

Biharvármegye élesdi járás főszolgabírójától.

Pályázati hirdetmény.

A nyugdíjazás folytán üresedésbe jött brátkai körjegyzői állásra, a mely körjegyzőséghez Brátka, Dámos, Bánlaka és Loró-Ponor-Remecz községek tartoznak, pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni szándékozókat, miszerint elméleti és gyakorlati minősítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi előéletüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám legkésőbb **folyó évi december hó 17. napjáig** annyal is inkább adják be, mivel a később beérkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Ezen állás javadalmazása következő:

Készpénz fizetés 510 frt
Kézbesítési díj 80 „
Irodai átalány 60 „
Két irnok tartásért 480 „
Brátkán a körjegyzőség székhelyén szabadlakás és 800 □ öl konyha, kert.
Dámoson 6 hold 800 □ öl szántó és kaszáló.
Bánlakán 8 hold 800 □ öl kaszáló és legelő.

Loró-Ponor-Remeczen 3 hold 1200 □ öl kaszáló és 17 hold legelő haszon élvezete.

Továbbá 85 régi öl tüzi hasábfu a községek, a körjegyzői iroda és anyakönyvi helyiség fűtésére, a körjegyzői lakhoz szállítva.

Végül 100 frt anyakönyvvezetői tiszteletdíj és a magánmunkálatokért járó díjak.

A választás folyó évi december hó 19-én d. e. 10 órakor fog Brátkán a körjegyzői irodánál megtartani.

Pályázóktól a román nyelv szóban bírása feltétlenül megkívánatik.

Kelt Eleden, 1899. évi november hó 11-én a járási szolgabírói hivatalnál

Bérczy Imre,
főszolgabíró.

1667/1889 szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyváradi vidéki kir. járásbírósnak 1899. évi V. 731/1 sz. végzése folytán Erdélyi József ügyvéd által képviselt Onyicza Flore szent eleki lakos felperes részére Germán János szent eleki lakos alperes ellen 1500 frt — kr. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 540 frt — krra becsült ingóságokra a nagyváradi vidéki kir. járásbírósnak 1899. évi V. 731/2 sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, Szent Elek községben alperes lakásán leendő megtartása határidőül **1899. évi november hó 30. napján** délelőtt 10 órája kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt ökrök, sertések, üszök és tinók a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívom mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldött írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Nagyváradi, 1899. nov. 13.

Bosnyák Gergely,
kir. bir. végrehajtó.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Hirdetmény.

APA-GYILKOS

fehér nyakkendő, fehér frakk, a ruha bár elegáns legyen, azonban felesleges felölteni a

Ma, csütörtökön, november hó 16-én este 8 órakor

a **Henry-Circusban tartandó**

nagy jutalom előadáshoz

a **közkedvelt Sándor bohócz javára.**

10000 korona annak, ki a mai előadáson magát jól nem találja

Szenzációs! II-ik fellépte Szenzációs!

4 NOISETTES 4

világhírű biciklista családnak 3 férfi és 1 ifju hölgy.

Ily kerékpár-mutatványok még Nagyváradon nem produkáltattak, a Noisettesek Budapesten aratott sikerrel és mutatványai nagy elismerésben részesültek, úgy hogy azok nagy körben a napi szenzációt képezték. A NOISETTESK oly kiválóak, hogy a közelidőben Bécsben kezdődő előadásaimhoz előkelőségük ajánlatára szerződtettem őket.

Sándor bohócz minden létezőben s nem létezőben

HENRI igazgató fellépte kitűnően idomított lovaival.

Itt harmadszor egészen ujennan bemutatva **CANCAN** a törvényszék előtt.

Nagyszerűen kiállított balett némajáték 2 részben előadja az egész társulat. A jelmezek újak, párisi minták szerint vannak készítve nagyszerű kiállítással.

Tanácsok és kérelmek:

Az összes gyermekek mindkét nemből 5—15 éves korig kötelesek az egész városba

ma, csütörtökön, november 16-án már reggel 5 órától kezdve kérsz, és ha így nem sikerül, sirni, kiabálni, bögni és morogni mindaddig, míg szülő megengedik nekik, hogy este a Sándor bohócz jutalomjátékára a circusba mehessenek.

Az összes raktarak, gyógyszereszek, kávéház, étterem, vendéglő, cukrászda, sörcsarnok és minden nyilvános helyiség tulajdonosának ajánlatik, ma este 7 órakor üzleteiket zárják be, hogy alkalmazottaik a **Sándor bohócz jutalomjátékára** a circusba mehessenek.

Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat 25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek 10 éven alul vasár- és ünnepnapok kivételével fizetnek: **Helyárak: Zártszéken 50 kr., II. hely 30 kr., karzat 20 kr.**

Részletes műsor 10 kr-ért este a jegyszédknél kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél Számos látogatásért esd

Henry,

tulajdonos és igazgató

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvényél, csúznál, tagzaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; fő raktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten**. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

Veiszlovits Adolf és fia

„Concordia Entreprise des pompes funébres“

Első nagyváradi disztemetkezési intézete

és

SIRKŐ RAKTÁRA

a régi helyiséggel szemben levő

BAZÁR-ÉPÜLETBE

helyeztetett át.